

Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi

Journal of Academic Language and Literature

[Cilt/Volume: 7, Sayı/Issue: 3, Aralık/December 2023]

Kadriye HOCAOĞLU ALAGÖZ

<https://orcid.org/0000-0002-3584-4612>

Dr. Öğr. Üyesi

kadriyeh@uludag.edu.tr

Bursa Uludağ Üniversitesi

<https://ror.org/03tg3eb07>

Fen Edebiyat Fakültesi

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Burmaoğlu, H. B. (2023). *Lâmi'î Çelebi Divânı*.

Yıldırım Belediyesi Kültür Yayınları, 797 s.

ISBN: 978-625-99151-1-1.

Burmaoğlu, H. B. (2023). *Divan of Lami'î Çelebi. Bursa*

Yıldırım Municipality Publications., 797 s.

ISBN: 978-625-99151-1-1.

Kitap İncelemesi | Book Review

Geliş Tarihi | Date Received: 215.10.2023

Kabul Tarihi | Date Accepted: 30.11.2023

Yayın Tarihi | Date Published: 30.12.2023

Atıf | Citation

Hocaoğlu Alagöz, K. (2023). Burmaoğlu, H. B. (2023). *Lâmi'î Çelebi Divânı*. Yıldırım Belediyesi Kültür Yayınları, 797 s. ISBN: 978-625-99151-1-1. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 7(3), 2895-2900.

<https://doi.org/10.34083/akaded.1380951>

Hocaoğlu Alagöz, K. (2023). Burmaoğlu, H. B. (2023). *Divan of Lami'î Çelebi*. Bursa Yıldırım Municipality Publications., 797 s. ISBN: 978-625-99151-1-1. *Journal of Academic Language and Literature*, 7(3), 2895-2900.

<https://doi.org/10.34083/akaded.1380951>

Kitap İnceleme Bilgisi | Book Review Information

Değerlendirme Review Reports	Çift Taraflı Kör Hakemlik (İki Dış Hakem) Double-blind. (Two External Referees)
Etik Beyan Ethics Statement	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde etik ilkelere uyulmuştur Ethical principles were followed during the preparation of this study
Etik Kurul Belgesi Ethics Committee Approval	Makale, Etik Kurul Belgesi gerektirmemektedir Article does not require an Ethics Committee Approval.
Etik Bildirim Complaints	adeddergi@gmail.com
Çıkar Çatışması Conflicts of Interest	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir The Author(s) declare(s) that there is no conflict of interest
Benzerlik Taraması Similarity Checks	Yapıldı Yes - iThenticate
Telif Hakkı ve Lisans Copyright & License	Yazarlar, dergide yayımlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler. Bu çalışma Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası lisansı altında yayımlanır Authors publishing with the journal retain the copyright. This work is licensed under Attribution-NonCommercial 4.0 International

© Kadriye Hocaoğlu ALAGÖZ | Creative Commons [Attribution-NonCommercial 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

Öz

Bu çalışma, “Burmaoğlu, H. B. (2023). *Lâmi’î Çelebi Divânı (hayatı-edeî kişiliği-eserleri ve Divânı’nın tenkidli metni)*. Bursa: Yıldırım Belediyesi Kültür Yayınları, 797 s. (Yayıma Hazırlayanlar: İ. Hakkı Aksoyak, İbrahim İmran Öztahtalı, Esra Kılıç).” künyeli kitabın tanıtımıdır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk edebiyatı, XVI. yüzyıl, Lâmi’î Çelebi, Divân, Bursa.

Abstract

This study “Burmaoğlu, H. B. (2023). *Lâmi’î Çelebi Divânı (hayatı-edeî kişiliği-eserleri ve Divânı’nın tenkidli metni)*. Bursa: Yıldırım Belediyesi Kültür Yayınları, 797 s. (Yayıma Hazırlayanlar: İ. Hakkı Aksoyak, İbrahim İmran Öztahtalı, Esra Kılıç).” is the introduction of the book.

Keywords: Classical Turkish literature, XVI. century, Lami’i Çelebi, Divan, Bursa.

Klasik Türk edebiyatının önemli isimlerinden bazıları, doğdukları yahut ömürlerinin bir bölümünde yaşadıkları şehirlerin adlarıyla anılırlar: Antepî Aynî, Urfalı Nâbî, Gelibolulu Mustafa Âlî... Eserlerinde Bursa'yı ve Bursa sevgisini yansıtan XVI. yüzyıl şairi Bursalı Lâmi'î Çelebi'de (ö. 938/1532), doğduğu ve ömrünün tamamını geçirdiği şehir ile anılan şairlerin başında gelir.

Lâmi'î Çelebi, telif ve tercüme olmak üzere pek çok farklı alanda eser veren üretken bir müelliftir. “*Divan edebiyatı, o güne kadar Türkçe’de örneği*

bulunmayan bazı Şark mesnevilerini Lâmi’î’nin kaleminden tanımış ve yine onun yaptığı tercüme sayesinde yeni konular edinmiştir. Sanat gösterme endişesine fazla kapılmayan Lâmi’î Çelebi, oluşturduğu nazım ve nesir dili sayesinde başta tasavvuf muhitleri olmak üzere ilmiye ve sanat ortamında haklı ve kalıcı bir şöhret kazanmıştır.” (Kut, 2003, s. 96).

Lâmi'î'nin tespit edilen eserlerinin hepsi üzerine bilimsel çalışmalar yapılmış; şairin edebî kişiliği hakkında değerlendirmelerde bulunulmuştur. Lâmi'î'nin şairlik kudretini ve Bursa sevgisini en iyi yansıtan eser olarak nitelendirilebilecek olan *Dîvân*'ı üzerine de 1983 yılında Hamit Bilen Burmaoğlu tarafından Atatürk Üniversitesinde Hüseyin Ayan danışmanlığında bir doktora tezi hazırlanmıştır. Söz konusu çalışmanın yayımlanmaması ve Yöktez üzerinde tezin ulaşılabılır olmaması sebebiyle yeterince istifade edilememiş bir kaynak olarak literatürde yer almıştır.

Lâmi'î Çelebi Dîvânı, Burmaoğlu'nun tezinin aslına dokunmadan metin kısımlarında gerekli görülen düzenleme ve düzeltmeler yapılarak 2023 yılında Bursa Yıldırım Belediyesi Kültür Yayınları tarafından yayımlanmıştır. Çalışma, “Önsöz”, “*Lâmi'î'nin yaşadığı devre topluca bir bakış*”, “*Lâmi'î'nin hayatı*”, “*Lâmi'î'nin eserleri*”, “*Lâmi'î Dîvânı'nın incelenmesi*”, “*Lâmi'î'nin edebî kişiliği*”, “*Sonuç*” ve “*Bibliyografya*” başlıklarının ardından “*Metnin kuruluşunda esas alınan yazmalar*” ile “*Metin*” bölümlerini içermektedir.

“Önsöz”de, Lâmi'î Çelebi ve *Dîvânı* üzerine yapılacak çalışmaların önemine temas edilmekle birlikte, tezin içeriği ve tez sürecinde nüshaların temini ve seçimiyle ilgili hususlara değinilir. Burmaoğlu'na göre, “*Oldukça hacimli ve hemen her türlü nazım şekilleriyle şiirlerin sergilendiği bu Dîvân, daha çok şiir yazmağa sevk eden ve öğretici bir üslubun hâkim olduğu bir eserdir. Baş tarafında buluyan ve şairin şiir ve sanat hakkındaki görüşlerini yansıtan “dibâce”siyle edebiyatımızda ayrı bir önem arz etmektedir.*” (s. 7-8).

“*Lâmi’î’nin yaşadığı devre topluca bir bakış*” bölümünde, devrin padişahlarına ve Osmanlı İmparatorluğunun en parlak dönemi olarak nitelendirilebilecek olan XVI. yüzyıldaki sanat ve kültür faaliyetlerine yer verilmiştir.

“*Lâmi’î’nin hayatı*” ve “*Lâmi’î’nin eserleri*” bölümlerinde kaynaklardan edinilen bilgilerin ışığında şairin hayatı ve eserlerine yönelik değerlendirmelerde bulunulmuş ve Lâmi’î Çelebi’nin 45 eserinin adı, çalışmada listelenmiştir.

“*Lâmi’î Dîvânı’nın incelenmesi*” ve “*Lâmi’î’nin edebî kişiliği*” başlıkları altında *Dîvân*’daki nazım şekilleri ve türlerinin ayrıntılı ele alınmasının yanı sıra şairin, şiir ve sanat hakkındaki görüşleri ve dönemin edebî muhitlerinin şiirlere nasıl etki ettiği üzerinde durulmuştur. Bu noktada Lâmi’î’nin Bursa’da Nakşibendi tarikatına intisap etmesiyle şiirlerinde ön plana çıkan tasavvufî düşünceye de temas edilmiştir.

Burmaoğlu’nun tezini tamamladığı 1983 yılından, çalışmanın kitap olarak basıldığı günümüze kadar geçen sürede yeni çalışmaların yapılmış olması ve bu konuda literatürün genişlemesi ile “*İnceleme*” ve “*Bibliyografya*” bölümlerinde, bazı eksiklikler ortaya çıkmıştır.

Burmaoğlu, *Lâmi’î Dîvânı* üzerine çalışmaya başladığında kaynaklarda “eserin 13 nüshasının olduğu” bilgisinin yanlış olduğunu tespit etmiştir. *Lâmi’î Dîvânı*, elde edilebilen altı nüshanın gözden geçirilerek seçilmesinden meydana gelmiştir. Topkapı Sarayı no: 2316 Y 1577’deki nüsha ile İstanbul Üniversitesi Ktp. 671’de bulunan nüshalar görmekle yetinilmiş, çalışmada ayrıntılı bilgi verilmemiştir (s. 8-9). Temin edebildiği nüshalar ile ilgili “*Önsöz*”de bilgi veren yazar, “*Metnin kuruluşunda esas alınan yazmalar*” başlığı altında dört nüshayı tanıtmıştır:

- Ali Emiri Efendi Manzum Eserler (Millet Ktp.) 380
- İstanbul Üniversitesi Ktp. No: 671
- Lâlâ İsmail Efendi (Murad Molla Ktp.) 481
- British Museum Or.10.882

Burmaoğlu tarafından nüshalar arasında en zengin nüshalar olarak nitelendirilenler, Ali Emiri’de bulunan yazma ile British Museum’daki yazmadır (s. 8). Çalışmada, bu iki nüshanın karşılaştırılmasına yer verilmiştir. Ayrıca Burmaoğlu tarafından şu not düşürülmüştür: “*Ali Emiri nüshasının son kısmında “defter-i pencüm” başlığı altında “Bursa Şehr-engîz” i ile “Hayret-nâme” isimli mesnevileri mürettep divanda müstakil mesneviler bulunmayacağı düşüncesiyle bu çalışmaya dâhil edilmemiştir. Bu iki mesnevinin ileride ayrıca yayımlanması düşünülmektedir.*” (s. 9).

Lâmi’î Çelebi, *Dîvân*’ını “defter” adı verdiği beş bölüme ayırmıştır. “*Metin*” bölümünde Burmaoğlu değişik sıralarda bulunan terci’-i bend, terki-i bend ve murabbaları aynı defterde kalmak kaydıyla bir arada vermiştir. Ayrıca çalışmada British Museum nüshasında kasidelerin sonunda yer alan iki “kıt’a-ı kebîre”, başlıktaki “kıt’a” ifadesi sebebiyle kıtaların arasına dâhil edilmiştir. Tek bir bendden oluşan manzumeler, terci’-i bendler arasında sıralanmıştır (s. 9). Buna göre *Dîvân*’da 3’ü Farsça olmak üzere 29 kaside,

7 terci'-i bend, 3 terhib-i bend, 6 murabba, 2 muhammes, 1 aşriyye, 3 kıt'a, 556 gazel, 9'u Farsça olmak üzere 35 tarih manzumesi, 34 kıt'a, 18 lügaz, rubai ve müfredler bulunmaktadır (Erkal, 2021).

Lâmi'î Çelebi Divânı'nın yayımında pek çok kişinin emeğinin olduğu aşikârdır. Çalışmadaki en büyük emek, şüphesiz ki Hamit Bilen Burmaoğlu'na aittir. Bu kitap vesilesiyle hocamıza bir kez daha rahmet dilerim. *Divân*'ın basımına muvaffakiyet veren başta rahmetli hocanın eşi Gülpaşa Hanım ile oğulları Serdar ve Serhat Beylere verdikleri izin dolayısıyla; söz konusu baskıyı yayıma hazırlayan isimler olması hasebiyle İ. Hakkı Aksoyak, İbrahim İmran Öztahtalı ve Esra Kılıç'a ve *Lâmi'î Çelebi Divânı*'nın basımını üstlenen Yıldırım Belediyesi'ne katkıları dolayısıyla teşekkür ederiz.

Tüm bu bilgiler ışığında XVI. yüzyılın üretken müelliflerinden Lâmi'î Çelebi'nin *Divânı*, edebiyat tarihinin önemli bir kültür hazinesi olarak raflarda yer almıştır. Bursa kent kültürü, Bursalı şair ve ediplerle ilgili çalışmaların artarak devam etmesini, edebiyat ve kültür tarihi çalışmalarının bu bağlamda çoğalmasını dileriz.

Kaynakça

Burmaoğlu, H. B. (1983). *Lâmi'î Çelebi Dîvân'ı (hayatı-edebî kişiliği-eserleri ve Dîvânı'nın tenkidli metni)*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Burmaoğlu, H. B. (2023). *Lâmi'î Çelebi Dîvânı (hayatı-edebî kişiliği-eserleri ve Dîvânı'nın tenkidli metni)*. (Yayıma Hazırlayanlar: İ. Hakkı Aksoyak, İbrahim İmran Öztahtalı, Esra Kılıç). Yıldırım Belediyesi Kültür Yayınları.

Erkal, Abdulkadir (2021, 01 Kasım). “*Dîvân (Lâmi'î Çelebi)*”. Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü, <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/divan-lami-i-celebi>.

Kut, G. (2003). Lâmiî Çelebi. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. C. 27. ss. 96-97.